

בית המשפט לתעבורה בירושלים

17 יול 2019
6965-04-17

מדינת ישראל נ' פרח

נאיל מהנא

סגן הנשיא

מדינת ישראל
ע"י עו"ד רפי ליאון

מאשימה

- נגד -

געפר פרח
ע"י עו"ד ג'אנם גזאווי

נאשם

הכרעת דין

החלטתי לזכות את הנאשם מהעבירה המיוחסת לו בכתב האישום, קרי; אי ציות להוראת שוטר.

מבוא

1. עסקינן בכתב אישום שהוגש כנגד הנאשם שנטל חלק בשיירת רכבים שעשתה דרכה לירושלים כצעד של מחאה ולצורך השתתפות בדיון בעתירה שהתקיימה באותו יום בבית משפט העליון.
2. לנאשם יוחסה עבירה של אי ציות להוראת שוטר לפי תקנה 23(א)(1) לתקנות התעבורה, התשכ"א – 1961 (להלן: "תקנות התעבורה").
3. על פי המתואר בכתב האישום, ביום 23.01.17 בשעה 12:35, נהג הנאשם ברכב בכביש 1 למזרח ולא ציית להוראות שוטר במדים שהזדהה על ידי תעודת מינוי.

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

4. נטען בכתב האישום כי על אף שהשוטר הורה לנאשם להזדהות על פי תעודת זהות או רישיון נהיגה הוא סירב לעשות כן, הוא אף סירב להזיז את רכבו שחסם את הנתיב הימני בכביש 1 על אף הוראת השוטר.

5. הנאשם כפר במיוחס לו בכתב האישום ומשכך הדיון נקבע לשמיעת הראיות בפניי.

הראיות

6. מטעם התביעה העיד **השוטר רס"ר שי פרץ** (להלן: "השוטר"), אשר הבחין בעבירה וערך לנאשם את ההזמנה לדיון בגין העבירה הנ"ל (1/ת); וכן מסר לנאשם הודעת תשלום קנס בגין עבירה של הפרעה לתנועה (2/ת).

7. מטעם הנאשם העיד סגן ניצב דרור דקל אשר ליווה את השיירה מתחילת דרכה עד למחלף חורשים בכביש 6. עד זה נסע ברכב משטרתי בראש השיירה בנתיב הימני על מנת לוודא שהשיירה לא תחסום את יתר הנתיבים ותאפשר נסיעה בטוחה לרכבים שאינם חלק מהשיירה; רב פקד שלום רם, מפקד ימת"א שרון, תפקידו היה ללוות את השיירה כאמור ממחלף חורשים בכביש 6 עד לכביש 1, ובפועל עשה זאת עד לאזור ירושלים. עד זה הגיע למקום האירוע כדי לסייע לפתוח את התנועה אולם הוא לא זכר פרטים לגבי האירוע מושא כתב האישום; מר אדם מנסרה, הנהג שנהג ברכבו של הנאשם; מר טיבי מוחמד, אשר השתתף בשיירה ובחלק מהדרך היה צמוד לרכב הנאשם; והנאשם בעצמו.

דיון והכרעה

8. מהראיות שהובאו בפניי עולה כי באותו היום עתיד היה להתקיים דיון בבית המשפט העליון בעתירה בעניין קבורתו של המנוח יעקוב מוסא אבו אלקיעאן ז"ל שנהרג מירי שוטרים במהלך הריסת בתיים באום אלחיראן ביום 18.01.17 (להלן: "הדיון") (ראו: בג"ץ 708/17 ראבעה עיסא אבו אלקיעאן נ' משטרת ישראל (פורסם בנבו, מיום 23.01.17).

9. אין מחלוקת כי היה זה דיון שהסעיר את הציבור הערבי בישראל וכי לאחר התארגנות של מספר גופים ובראשם ועדת המעקב העליונה של האוכלוסייה הערבית, הוחלט על קיומה של שיירת רכבים שתעשה דרכה לירושלים כצעד של מחאה על הריסת הבתים ולצורך השתתפות בדיון האמור בבית משפט העליון.

10. השיירה התחילה מהישוב קלנסווה במשולש דרך כביש 6 לכיוון ירושלים כאשר חלק מהמשתתפים בשיירה היו עורכי דין שנטלו חלק בדיון, וגם הנאשם בהיותו מנהל "מרכז מוסאוא לזכויות האזרחים הערבים בישראל". השיירה היתה באישור ובתיאום עם המשטרה ומתחילתה היתה מלווה ברכב משטרתי שמטרתו הייתה לאבטח את השיירה ולדאוג שהיא תיסע בנתיב הימני בלבד תוך שמירה על כך שיתר הנתיבים יישארו פתוחים לרכבים שאינם חלק מהשיירה. מאחר ומדובר בשיירה עוברת מחוזות, הפיקוד שליווה את השיירה הוחלף עם הגעתה למחלף חורשים בכביש 6, ומשהגיעה לק"מ 39 (לאחר מחלף שער הגיא) היא נעצרה על ידי השוטר שהחל לרשום כנגד משתתפי השיירה דוחות בגין עבירה של הפרעה לתנועה.

11. על פי הנטען, הנאשם הפריע לתנועה בכך שעצר את רכבו באמצע הנתיב, סירב להזיזו על פי הוראת השוטר ואף סירב להזדהות חרף בקשת השוטר. בגין כך הועמד הנאשם לדיון בשני כתבי אישום נפרדים. האחד, בגין עבירה של הפרעה לתנועה, בניגוד לתקנה 21(ב)(3) לתקנות התעבורה (2/ת) (הנאשם ביקש להישפט על עבירה זו); השני, הוא כתב האישום שבפנינו בגין עבירה של אי ציות להוראות שוטר, בניגוד לתקנה 23(א)(1) לתקנות התעבורה (1/ת).

12. אין מחלוקת כי שני כתבי האישום נערכו על ידי אותו השוטר. מעיון בשני כתבי האישום עולה כי מדובר באותה מסכת עובדתית שלכאורה הנאשם ביצע כפי שיוסבר להלן.

עבירה של הפרעה לתנועה

13. מעיון בהודעת תשלום הקנס עולה כי יוחסה לנאשם עבירה של גרימת הפרעה ועיכוב לתנועה בכך שעצר את הרכב בנתיב הימני מתוך שלושה נתיבים וסירב בתוקף להזיזו לשול. תחת נסיבות המקרה ציין השוטר, כדלקמן: "כאשר הייתי ברישום דוח עם נהג אחר, נעצר הרכב הנ"ל שהגיע בנסיעה רציפה בנתיב ימני ועימו 2 נוסעים כאשר הנהג הנ"ל עצר את הרכב ודומם מנוע וירד לחסום את הכביש בגופו ועם רכבו אשר סירב בכל תוקף להזיז את רכבו וסירב להזדהות בפניי יותר מ-10 דקות. הרכב הנ"ל והנהג הנ"ל חסם את כביש 1 כחצי שעה. קשר עין רצוף עד עצירתו. אור יום ראות טובה. הוסברה מהות העבירה. לנהג הנ"ל, נרשמה הזמנה לדיון על אי ציות לשוטר".

14. הנאשם ביקש כאמור להישפט על העבירה הנ"ל ובסופו של יום המאשימה ביקשה לחזור מכתב האישום באותו תיק, ובית המשפט הורה על מחיקת כתב האישום וסגירת התיק (תת"ע-12-5342-17 מדינת ישראל נ' געפר פרח (מיום 29.04.18)).

15. משבוטל כתב האישום בגין עבירת ההפרעה לתנועה נותר למעשה כתב האישום שלפנינו המייחס לנאשם עבירה של אי ציות לשוטר בהתאם לתקנה 23(א)(1) לתקנות התעבורה.

עבירה של אי ציות לשוטר

16. עבירה של אי ציות לשוטר מנויה בתקנה 23(א)(1) לתקנות התעבורה, אשר קובעת כי "עובר דרך חייב לציית לשוטר במדים, שוטר שהזדהה בתעודת מינוי...".

17. בכתב האישום שבפנינו, תחת נסיבות המקרה, ציין השוטר כדלקמן: "כאשר הייתי ברישום דו"ח עם נהג אחר, הגיע למקום הרכב הנ"ל שהיה בנסיעה רציפה ובו נהג הנהג הנ"ל אשר הגיע בנתיב ימני ועמו 2 נוסעים אשר ירדו מן הרכב והחלו להקניט אותי ולצעוק עלי, כאשר הנהג סירב בתוקף להזדהות בפניי אחרי שביקשתי ממנו כ-5 פעמים ויותר אך סירב עד שהוצאתי אזיקים והודעתי לו שהוא ייעצר, לאחר 10 דקות הזדהה. בזמן הזה הרכב חוסם את הכביש והוא בגופו חוסם את הכביש וביקשתי ממנו לזוז מן הכביש ולהזיז את הרכב אך הוא סירב ולא הזיז אותי והתנועה נחסמה לכ-30 דקות. לקחתי מהנ"ל את פרטיו, האירוע מצולם במצלמת הקסדה וצילום של הרכב חוסם את התנועה. הודעתי לנהג שההזמנה תישלח בדואר ונאלצתי לטפל בעצור מהפרובוקציה שהייתה בכביש באותו אירוע" (ההדגשה שלי- נ.מ.).

18. בהתאם לאמור בכתב האישום, אי ציות הנאשם לשוטר מתבטא בשניים: האחד, בכך שחסם את נתיב הנסיעה הימני וסירב להזיז את הרכב; השני, בכך שסירב להזדהות.

19. השאלה הטעונה הכרעה היא האם הנאשם ביצע את 2 הפעולות הנ"ל המבטאות אי ציות לשוטר קרי; האם הנאשם ביצע עבירה של הפרעה לתנועה בכך שחסם את הנתיב הימני וסירב להזיז את הרכב; והאם הוא סירב להזדהות לבקשת השוטר.

סיומת הנתיב והסירוב להזיז את הרכב

20. הנאשם טען בעדותו בפניי כי הוא כלל לא נהג ברכב. לטענתו, הוא היה רק נוסע באחד הרכבים שהיו בשיירה ומשהבחין בשוטר רושם דו"ח לאחד הרכבים שהשתתפו בשיירה אזי נהג הרכב בו נסע הנאשם עצר את הרכב בצד הדרך על מנת שהנאשם ייגש לשוטר במטרה להסביר לו כי מדובר בשיירה שקיבלה אישור מקצין אג"ם (אגף המבצעים) ואף כי ניתנה הנחיה שלא ליתן דוחות לנהגים

המשתתפים בשיירה. גרסת הנאשם כי הוא כלל לא נהג ברכב אף נתמכה בעדותם של העדים מטעמו (עמ' 31 ש' 10) ומתגלית מן הסתירות שבגרסת השוטר אשר למעשה לא הבחין בנאשם נוהג ברכב, הכל כפי שיפורט להלן.

21. הנאשם הותיר בי רושם חיובי, התרשמתי כי תיאר את הדברים כהווייתם, הציג גרסה אחת אחידה שאף נתמכה בעדותם של עדי ההגנה. לעומת זאת, עדותו של השוטר הייתה רצופה סתירות.
22. השוטר נשאל בתחילת עדותו האם הוא זוכר את האירוע והשיב כי "זה היה מזמן" (עמ' 4, ש' 21 - 22). אכן מדובר באירוע שארע כשנתיים טרם מתן עדותו בביהמ"ש וסביר כי נוכח הזמן הרב אשר חלף והאירועים הרבים בהם משתתף השוטר במסגרת תפקידו כי לא יזכור את פרטי האירוע במדויק. יוער בהקשר לכך כי התפתחה בפסיקה דוקטרינת "הקפאת הזיכרון" לפיה שוטר עורך את הדוחות ורושם את הדברים בזמן אמת על מנת שניתן יהיה בבוא העת להעיד עליהם ועדותו נופלת על פי רוב אל בין גדריו של כלל "הקפאת הזכירה בעבר" (ע"פ 869/81 שניר נגד מדינת ישראל). אולם, במקרה דנן, לא השתכנעתי כי הרישום שערך השוטר נעשה בסמוך לאירוע ואף התגבשה דעה כי אין מדובר ברישום אמיתי ואין מדובר בתיאור המשקף נכונה את הנצחת העבר או את הקפאתו. ואף חמור מכך התגלה כי הרישום אינו מדויק בלשון המעטה ועושה רושם שנערך בצורה מגמתית תוך רצון לסבך את הנאשם בעבירות שלא בוצעו על ידו. במה דברים אמורים.
23. מעיון הן בהודעת הקנס המייחסת לנאשם עבירה של הפרעה לתנועה והן בהזמנה לדין המייחסת לנאשם עבירה של אי ציות, עולה כי נסיבות המקרה מצוינות באופן מפורט ואף תשובת הנאשם מצוינת בגוף ראשון בכל אחת מהן והתגובה שלו שונה לגבי כל אחת מהעבירות. כמו כן, ציין השוטר כי האירוע צולם במצלמת הקסדה וכן ישנו צילום של רכב הנאשם חוסם את התנועה. במהלך הדין התברר שלא כך הם פני הדברים.
24. כאשר נשאל בעדותו בפניי מה אמר לו הנאשם כאשר כתב את הדוחות, השיב השוטר: "זה רשום בדברי הנהג". כלומר הוא הפנה לדברים המפורטים שנרשמו בדו"ח לכאורה מפיו של הנאשם בזמן ביצוע העבירה או בסמוך לו.
25. מפתיע הדבר כי בהמשך חקירתו הנגדית של השוטר, על אף הפירוט המדויק לכאורה המצוין בכל אחד מהדוחות לרבות תגובה מפורטת של הנהג, הוא אישר כי כלל לא רשם את הדברים במקום האירוע או בסמוך לו אלא מאוחר יותר במועד שכלל אינו זכור לו ובמקום שאינו ידוע.
26. אמנם השוטר טען תחילה כי הוא לא זוכר האם ערך את הדו"ח במקום או בתחנה (עמ' 7, ש' 23 - 24; עמ' 7, ש' 17-20) ואף החל להתחמק ממתן תשובה בעניין (עמ' 10, ש' 3-4; עמ' 10, ש' 9 - 10) אולם, לאחר מכן, כאשר התבקש ליתן הסבר מדוע ציין הן על גבי הזמנה לדין (ת/1) והן על גבי הודעת הקנס (ת/2) את המילים "לשלוח בדואר" הוא השיב: "לא אמרתי איפה רשמתי את הדוח. אם ציינתי את זה, זה מה שהיה" (עמ' 13, ש' 11-12). לבסוף אישר השוטר כי לא רשם את הדוחות במקום (עמ' 14, ש' 20-21). המשמעות היא כי השוטר רשם את הדוחות לרבות תגובת הנהג במועד אחר ובמקום אחר, ככל הנראה בתחנה.
27. בנסיבות אלו כשמדובר בדוחות כה מפורטים עם רישום כה מדויק של תשובת הנאשם לגבי כל אחת מהעבירות, תמוהה בעיני כיצד זכר השוטר נסיבות כל אירוע לפרטי פרטים כולל דברי הנאשם באופן מדויק לגבי כל אחד מהאישומים. מדובר בנסיבות שבהן השוטר לא הסביר לנאשם את מהות העבירה לגבי כל אחת מהעבירות חרף העובדה שהוא ציין "הוסברה מהות העבירה לנהג". אין זה סביר כי השוטר יזכור בעל פה לאחר זמן מה ובמקום אחר את דבריו של הנאשם במילותיו המדויקות מבלי שאלו יתועדו בזמן אמת בדרך כלשהי על ידו. לא נטען ואף לא הובאה כל ראיה כי הדברים

נרשמו על ידי השוטר בזמן אמת בשטח. יתרה מזאת, ראוי היה שהשוטר יציין בדו"ח את מועד עריכתו ומיקום עריכתו בנסיבות שבהן לא עשה כן במקום האירוע.

28. בנוסף, התרשמתי מתשובותיו של השוטר כי הדברים שנרשמו על ידו כלל אינם מדויקים. חרף העובדה שמדובר במפגש אחד ויחיד בין השוטר לנאשם הוא בחר אילו מילים לרשום בכל אחת מהעבירות באופן היוצר מצג כאילו מדובר בשני מפגשים שונים לגבי כל עבירה, או כאילו הוסבר על ידו לנאשם לגבי כל אחת מהעבירות באופן נפרד. על מנת לסבר את האוזן אביא להלן תשובותיו של השוטר-ש. כל מה שרשמת בדברי הנהג אמר לך לפני הכנת 2 הדוחות. **ת. כן..... ש. איפה מה שכתוב ב- ת/1 כתוב ב ת/2. ת. למה שיהיה כתוב בשניהם**". (עמ' 13, ש' 17-18; ש' 28-29).

29. תמוה אף יותר כי רק לאחר חקירה כה ארוכה אישר השוטר כי הדו"ח לא נרשם במקום ורק כשנדרש ליתן הסבר אם זה לא היה מחובתו כשוטר תנועה להסביר לנהג שהוא מתכוון לתת לו דו"ח על כך שנהג בניגוד לחוק השיב: "כתבתי שהודעתי לו. הודעתי לנהג שההזמנה תישלח בדואר" (עמ' 14, ש' 22-23).

30. אין מחלוקת כי במועד הגעת הנאשם למקום האירוע היה השוטר עסוק בטיפול בנהג אחר. השוטר ציין את הדברים בהזמנה לדין כהאי לי שנא "כאשר הייתי ברישום דוח עם נהג אחר" (ת/2). כפי שיובהר להלן, העיסוק ברישום דו"ח לנהג אחר הגביל את יכולתו של השוטר לדעת אם הנאשם אשר הגיע אליו, היה נוהג ברכב או נוסע בלבד.

31. השוטר ציין בהזמנה לדין "כאשר הייתי ברישום דו"ח עם נהג אחר, הגיע למקום הרכב הנ"ל שהיה בנסיעה רציפה ובו נהג הנהג הנ"ל אשר הגיע בנתיב ימני ועמו 2 נוסעים אשר ירדו מן הרכב". על אף הרישום המדויק שלא משתמע לפרשנות אחרת כי השוטר הבחין בנאשם נוהג ברכב, התברר מעדותו בפניי שלא כך הם פני הדברים גם בנקודה זו.

32. כאשר התבקש השוטר לתאר את מצב עמידתו בעת הטיפול בנהג האחר הוא לא ידע ליתן תשובה ברורה לכך. הוא לא ידע לתאר את מיקומו ביחס לרכב ולא יכול היה לאשר או לשלול שעמד לפני רכבו של הנהג האחר (עמ' 8, ש' 17-18). הדברים תומכים בגרסת הנאשם כי הוא לא נהג ברכב וכי השוטר לא ראה אותו נוהג אלא הסיק מכך כאשר ניגש אליו כי הוא היה הנהג.

33. השוטר ניסה לתקן את תשובתו בהקשר ליכולתו גם לטפל בנהג אחר וגם לראות את הרכב מגיע אליו בכך שציין כי בדרך כלל כאשר הוא כותב דו"ח לנהג שנעצר בשולי הדרך הוא עומד עם הגב לכיוון השוליים. דברים אלה לא נכתבו ע"י השוטר בשום מסמך והם מעידים על דרך פעולה שאינה הגיונית בנסיבות העניין שכן סביר הוא כי פניו של השוטר יהיו מופנות לעבר הרכב בו הוא מטפל.

34. העד אדם מנסרה תמך בגרסת הנאשם ואף העיד בפניי כי הוא זה שהנהג ברכב וכי לאחר שהבחין בשוטר אוקף עבירה כנגד רכב אחר הוא עצר בצד הדרך (עמ' 32 ש' 10-12).

35. שאלה נוספת שמתעוררת בענייננו היא האם רכבו של הנאשם הוא אשר חסם את נתיב הנסיעה. השוטר לא ציין בדו"ח, מיקום עמידת הרכב האחר בו טיפל ואף בעדותו בפניי ציין כי "יכול להיות" שהוא זה אשר חסם את הכביש (עמ' 8, ש' 25-26).

36. אציין כי השוטר בעצמו העיד בפניי כי "היתה שם פרובוקציה גדולה. היו עוד רכבים שגם חסמו את הכביש" (עמ' 9, ש' 6-7). בכך יש לתמוך בגרסת הנאשם לפיה בהגיעו למקום היו מספר רכבים נוספים שעצרו "בשלב מסוים הבחנו בחסימה של הכביש, הנהג שאיתו הייתי ברכב עצר בצד ימין ואני ניגשתי לשוטרים לבדוק מדוע הכביש חסום" (עמ' 24, ש' 25-26). גם עד ההגנה פקד שלום רם העיד כי הוא "זוכר הפרעה חמורה לתנועה" (עמ' 23, ש' 3-4; עמ' 23, ש' 5-7). עוד העיד פקד

- שלום רם שכאשר הגיע למקום האירוע ראה "שוטרים מפנים כלי רכב שהפריעו לתנועה" (עמ' 23, ש' 9-8), "באתי וראיתי חסימה של הכביש הפרעה לתנועה היו שוטרים והיה שי פרץ לא זוכר אמירות וציטוטים...." (עמ' 23, ש' 10-12), "...זוכר שהייתה המולה והפרעה..." (עמ' 23, ש' 17-18).
37. בנסיבות אלה, כאשר השוטרים שהעידו מוסרים כי הם בעצמם אינם יכולים לשייך רכבים חוסמים לבין הנהגים של אותם רכבים וכי לא מן הנמנע כי אותו רכב שבו טיפל השוטר טרם הגעת הנאשם למקום הוא זה שגרם לחסימה (עמ' 8 ש' 25) ניתן לומר כי המאשימה לא הצליחה להוכיח כי רכבו של הנאשם הוא זה אשר חסם את הכביש.
38. יודגש כי השוטר ציין בהזמנה לדין כי "הארוע מצולם במצלמת הקסדה וצילום של הרכב חוסם את התנועה" (ת/1). לאמור, בצילום זה היה בכדי לאשש את הטענה כי הנאשם נהג ברכב, ואף להציג את מיקום עצירת הרכב, אופן חסימת הכביש ואף כיצד התבטא אי ציות הנאשם לשוטר. אולם באופן מפתיע צילום זה לא מצוי בחומר הראיות ולא הוגש לבית המשפט. לבקשת בית המשפט נודע כי צילום כזה לא קיים אף כי השוטר ציין מפורשות כי האירוע צולם במצלמת קסדה.
39. במהלך חקירתו הנגדית התבקש השוטר ליתן הסבר בנוגע לתיעוד האירוע באמצעות מצלמה והוא השיב "לא הצלחתי לאתר את הסרטון" (עמ' 8, ש' 2-4).
40. מתשובותיו של השוטר עולה כי הוא התחמק ממתן תשובה לגבי אי הימצאותו של אותו סרטון שצוין במפורש בהזמנה לדין כי הוא ברשותו וכשנשאל מדוע מיד לאחר הכנת ההזמנה לדין לא בדק אם יש סרטון המתעד את האירוע, השיב: "ציינתי בהזמנה שהפעלתי מצלמה בין אם היה סרטון או לאו" (עמ' 8, ש' 9-11).
41. אמנם אין הרשות החוקרת חייבת לאסוף – ואין התביעה חייבת להציג – את כל הראיות הקיימות במקרה פלוני וניתן להסתפק בראיות המספיקות לשם הרשעה במידה הנדרשת בפלילים (ע"פ 4732/10 מדינת ישראל נ' פלוני, (פורסם בנבו, 10.10.11). אולם, במקרה דנן, אי הבאת ראיה כה חשובה ורלוונטית של צילום מזירת האירוע המתעד את אשר אירע פוגמת במקרה דנן ביכולתה של המאשימה להוכיח את ביצוע העבירה. נוכח חוסר המהימנות בגרסתו של השוטר, שהייתה לא מדויקת ורצופה סתירות, כאשר מנגד גרסת הנאשם הייתה עקבית, אינני מקבל טענת המאשימה בסיכומיה כי המצלמה לא עבדה באותו רגע. סביר הוא כי השוטר לא אמר אמת בעת רישום הדו"ח וציין כי האירוע היה מצולם.
42. בנסיבות אלה, הגעתי למסקנה כי המאשימה לא הוכיחה כי הנאשם חסם את התנועה וכי סירב להזיז את רכבו ומשכך, לא הוכחה עבירת אי הציות בהקשר לאי הזזת הרכב. סירב הנאשם להזדהות
43. אין מחלוקת כי כאשר שוטר מצווה על נוהג רכב להציג רישיונות חובה על הנהג לעשות כן. תקנה 9 לתקנות התעבורה קובעת חובת הצגת רישיונות, כדלקמן: "(א) לא ינהג אדם רכב אלא אם נמצאים אתו רשיון הרכב, רשיון הנהיגה, תעודת הביטוח או כל תעודה או רשימת תנאים שניתנה על פי דין לגבי נהיגתו של אותו אדם או לגבי הרכב האמור. (ב) הנוהג ברכב או אדם שיש לו שליטה על הרכב ונמצא בקרבתו יציג כל רשיון או תעודה אחרת, כאמור בתקנת משנה (א), לכל אדם שהורשה לכך על ידי הרשות או לכל שוטר או לבוחן הנושא עמו תעודת בוחן, לפי דרישתם. לא היה בידי נוהג הרכב להציג אותה שעה אחת התעודות האמורות, יציג אותה בעצמו, תוך חמישה ימים, במקום שנקבע על ידם. (ג) אדם יחזיק את התעודות כאמור בתקנה זו בכל עת במצב נקי וניתן לקריאה".

44. פקודת התעבורה כוללת עבירה ספציפית לגבי מי שאינו מציג רישיון המנויה בסעיף 62(6) לפקודת התעבורה אשר קובעת כי חובתו של נוהג של רכב מנועי או ציבורי להציג את רישיונו כשהוא נדרש לכך על ידי השוטר.
45. בענייננו, הנאשם סרב לטענת המאשימה להציג את רישיונו. השוטר לא בחר לייחס לנאשם עבירה של אי הצגת רישיון, ומצא לנכון לייחס לו עבירה של אי ציות להוראת שוטר בניגוד לתקנה 23(א)(1) לתקנות התעבורה.
46. כבר עמדתי על סוגיה זו לפיה אי הצגת רישיונות יכולה להיחשב כעבירה של אי ציות להוראת שוטר (ראו: תת"ע 9802-05-15 מדינת ישראל נ' אלעד שאשא (פורסם בנבו, 25.11.15). בית המשפט העליון קבע כי אין פגם בכתב אישום הכולל "עבירת סל" שעניינה אי ציות להוראת שוטר לפי תקנה 23(א)(1) לתקנות התעבורה, גם כשעומדת לרשות התביעה חלופה של עבירה ספציפית (ראו: רע"פ 6279/16 רון דיין נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 16.04.18).
47. בענייננו, אין מחלוקת כי בסופו של דבר הנאשם הזדהה בפני השוטר. השאלה הדרושה הכרעה הינה האם כטענת השוטר הנאשם סירב להזדהות בפניו במשך דקות ארוכות.
48. אציין כי השוטר כתב בהזמנה לדין כי "כאשר הנהג סירב בתוקף להזדהות בפניי אחריי שביקשתי ממנו כ- 5 פעמים ויותר אך סירב עד שהוצאתי אזיקים והודעתי לו שהוא ייעצר, לאחר 10 דקות הזדהה" (ת/1). בהודעת תשלום הקנס ציין השוטר "סירב להזדהות בפניי יותר מ- 10 דקות" (ת/2).
49. משהגעתי למסקנה כי דברי השוטר נרשמו במועד מאוחר יותר, במקום אחר מבלי שהדברים יתועדו בזמן אמת, ומשקבעתי כי הדברים שנרשמו בדוחות אינם מדויקים ואינם משקפים נאמנה את אשר אירע, ובהעדר הצילום ממקום האירוע שנטען כי נעשה, ומשאין מחלוקת כי בסופו של יום הנאשם הזדהה בפני השוטר, איני יכול לסמוך על דברי השוטר לגבי משך הזמן שבו הנאשם לטענתו לא הזדהה בפניו.
50. יפים לענייננו דברי בית המשפט העליון בע"פ 10152/17 מדינת ישראל נ' ח'טיב (פורסם בנבו, 18.05.10): "על הוא במשפט הפלילי כי נטל השכנוע מוטל על התביעה, ועל מנת לעמוד בנטל זה עליה להוכיח את אשמתו של הנאשם מעבר לספק סביר (סעיף 34(א) לחוק העונשין). משמעות הדבר היא כי על התביעה להוכיח עובדות המצביעות בכיוון אשמת הנאשם במיוחד לו "במידה המגיעה לכדי אפשרות הקרובה עד מאוד לאמת או לוודאות" (ע"פ 528/76 צלניק נ' מדינת ישראל, פ"ד לא(3) 701 (1977)). הובהר בהקשר זה, כי בית המשפט רשאי להרשיע את הנאשם אם גרסת התביעה היא הפירוש ההגיוני היחיד לעובדות שהוכחו, אף אם איננה בגדר ודאות גמורה (ע"פ 7376/02 רמל; כהן נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(4) 558 (2003); ע"פ 2518/94 אלימלך נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(2) 481 (1997)). יחד עם זאת, מקום בו קיימת אפשרות ממשית שאיננה תאורטית גרידא, בדבר חפותו של הנאשם, ולאפשרות זו קיימת אחיזה בחומר הראיות – יש לזכות את הנאשם (ע"פ 5793/02 רמל; דוד נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 27.10.2003); ע"פ 2316/98 רמל; סוויסה נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(5) 797 (2001)). וכפי שציינתי בע"פ 2697/14 חדאד נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (6.9.2016): "מדובר בעקרון בעל אופי חוקתי הנגזר מזכות היסוד של האדם לחירות אישית (סעיפים 1 ו- 5 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו), והנטל על התביעה להוכיח אשמה פלילית מעבר לספק סביר הוא אמצעי ראשון במעלה להתמודד עם החשש להרשעת שווא אשר עלולה לשלול מאדם שלא כדין את חירותו ואת שמו הטוב...הדרישה להוכחה מעבר לספק הסביר נועדה גם להגן על אמון הציבור בהגינותו של ההליך הפלילי (ענין וקנין, פסקה 45). כלל זה מעוגן גם בתפיסה חברתית מוסרית, בעלת תחולה אוניברסלית, לפיה עדיף כי אשם יזוכה מחמת הספק מהרשעה של חף מפשע" "...

51. בנסיבות אלה אני קובע כי המאשימה לא הוכיחה את העבירה המיוחסת לנאשם, אי ציות להוראת שוטר, גם בהיבט שלא הזדהה בפני השוטר.
52. בטרם סיום ראוי להעיר כי טוב אם כתב אישום זה לא היה בא אל העולם וטוב אם המאשימה היתה מסכימה לאחר בחינת הראיות לחזור בה מאישום גם בתיק זה כפי שעשתה בתיק האחר בעניין העבירה של הפרעה לתנועה.
53. אכן השיירה נסעה בצורה איטית באופן שיש בו כדי להאט את התנועה. יחד עם זאת, הדברים נעשו בתיאום עם המשטרה ובאישור קצין אג"ם מתחילת דרכה של השיירה כחלק ממתן אפשרות לציבור להפגין ולמחות נגד הריסת הבתים במצב הטעון בו האווירה היתה. כל זאת נעשה בליווי של פיקוד משטרת שאפשר האטת התנועה בנתיב הימני בו נסעה השיירה, תוך שמירה שהיא לא תחסום את יתר הנתיבים בכביש. עוד עולה מעדותו של סגן ניצב דרור דקל, שהיתה מהימנה בעיניי, כי ניתנה הוראה שלא לבצע אכיפה לרכבים המשתתפים בשיירה ולכן לא ברור מדוע לאחר שהליווי עבר ממנו לשוטרים אחרים, החלה אכיפה נגד אותם נהגים שהשתתפו בשיירה.
54. זכות ההפגנה והמחאה אכן נגזרת מהזכות לחופש ביטוי, והיא אחד הביטויים הנעלים לרעיון כבוד האדם וחירותו (ראו: עע"מ 3829/04 ישראל טויטו, יו"ר עמותת "מכל הלב- ככר הלחם" נ' עיריית ירושלים, נט(4) 769). נקבע לא אחת בפסיקה כי כל עוד מימוש זכות המחאה לא פוגעת בסדר הציבורי ואינה מהווה סכנה לשלום הציבור, מן הראוי כי רשויות האכיפה יתאפקו ולא יעשו שימוש בכלי הפלילי לרבות הכח להגיש כתבי אישום. בהתאם לעדויות שהובאו בפניי עולה כי לאורך כל דרכה לא גרמה השיירה להפרעה כלשהי לתנועת הרכבים הנוסעים ביתר הנתיבים עד לנקודת המפגש עם השוטר אשר החליט לאכוף את העבירה כנגד באי השיירה. מדובר לטעמי בשיקול דעת מוטעה של השוטר וניתן היה מהטעמים שמנה אותם ניצב דקל בפניי, להמשיך להימנע מאכיפת העבירה ולאפשר המשך הנסיעה ללא הפרעה ולא לעצור רכבים לצורך מתן דוחות ולחסוך בכך את חסימת הכביש ועיכוב התנועה. כללו של דבר
55. מהטעמים המפורטים לעיל אני מזכה את הנאשם מהעבירה של אי ציות להוראת, המיוחסת לו בכתב האישום.

ניתנה היום, י"ד תמוז תשע"ט, 17 יולי 2019, במעמד הצדדים

נאיל מהנא, שופט, סגן הנשיא